

[Hjem](#)

Forskerforum 2000 2001 2002 2003 2004 2005

Søk >>

[Forskerforum 8/2005](#)[Forskerforum 7/2005](#)[Forskerforum 6/2005](#)[Forskerforum 5/2005](#)[Forskerforum 4/2005](#)[Forskerforum 3/2005](#)[Forskerforum 2/2005](#)[Forskerforum 1/2005](#)**EKSTRANETT**

Brukernavn

Passord

[Logg inn >>](#)**Medlemsregister**

WinOrg Portal

Norsk forskerforbund
Postboks 1025 Sentrum
0104 OsloTlf: 21 02 34 00
Fax: 21 02 34 01
post@forskerforbundet.nowww.kingdesign.no
Powered by EPIserver

Kronikk: (3+2)+3 er ikke lik 3+(2+3): Jakten på forskerutdanning i verdensklasse

(Forskerforum 8/2005) Hva er galt med forskerutdanningen i Norge, spør Curt Rice i månedens kronikk. Han mener strukturelle hindringer gjør det umulig å utvikle forskerutdanning i verdensklasse i Norge.

I STARTINGSMELDING NR. 20 – *Vilje til forskning* – leser vi at forskningens natur er "elitistisk". Målet er å utvikle flere eliteforskningsgrupper, og et kjennetegn for en slik gruppe er fremragende forskerutdanning. Men Startingsmeldingen inneholder for lite analyse av hva som er galt med forskerutdanningen i Norge i dag, og få forslag til hvordan den kan bli bedre. Det som kalles for forskerutdanning i Norge i dag kan egentlig ikke sies å være det. I dag skal en doktorgradsstudent i sin phd-utdanning plukke opp noen få studiepoeng, bl.a. ved å delta på såkalte forskerutdanningskurs. Disse er som oftest kortvarige kurs undervist av gjester som krever lite av deltakerne.

Utover disse småkursene brukes perioden som phd-student hovedsakelig til arbeid med det prosjektet man la frem i søknaden. Veiledning er noe som skjer en gang iblant, og daglig eller ukentlig samarbeid mellom veileder og kandidat er unntaket heller enn regelen – i hvert fall i humanistiske fag. Kombinasjonen av noen få 1-ukes kurs og tilfeldig veiledning betegner neppe noe som fortjener å kalles for en utdanning.

Forskerskoler skal nå etableres for å gi forskerutdanningen mer struktur og bedre gjennomstrømming. Forskerskolene vil knytte phd-utdanning til etablerte forskningsmiljø istedenfor enkeltforskere. Man tar opp phd-studenter i kull og høster fordelene av forskning som foregår i et fellesskap.

Men strukturelle hindringer gjør det umulig for oss som skal drive disse nye forskerskolene å utvikle forskerutdanning i verdensklasse.

VI STÅR OVERFOR TO hovedutfordringer. For det første, så er tre år for kort tid til en spesifikk utdanning på toppnivå, utforming av et prosjekt til avhandlingen, og gjennomføring av dette prosjektet. Skal studentene i et kull bli til forskere på høyt internasjonalt nivå, må de arbeide mye tettere over lengre tid med forskere fra vårt eget miljø enn hva de kan gjøre i dag. Den andre utfordringen er at dagens system ber kandidatene komme til programmet med et eget prosjekt. Dette står i veien for integrering av studenten i de spesifikke prosjektene som forskningsmiljøet driver med. Det er mye bedre når doktoravhandlingsprosjektet vokser ut av arbeidet ved institusjonen der det faktisk skal gjennomføres.

MANGELN PÅ ANLEDNING til grundig opplæring i form av undervisning, og tanken hos studentene om at de allerede har på plass det prosjektet de skal jobbe med, hindrer norske forskningsmiljø fra å utvikle elitistisk forskerutdanning. Og eliteforskningsmiljø er helt avhengig av å ha de best mulige doktorgradsstudenter.

Noen enkle grep kan gi anledning til å rette på dette. Det ideelle opplegget vil heller være et 5-årig kombinert master og phd-program. Studenter med en bachelor kan bli tatt opp til dette programmet, der de vil få intensiv undervisning i to eller tre år før de utformer et avhandlingsprosjekt i samarbeid med den kommende veilederen sin. Forskningsmiljø er så spesialiserte i dag at det ikke er rimelig å forvente at man kan komme til et nytt miljø som en ikke-ferdig utdannet forsker med et prosjekt man har utviklet i et annet miljø. Dette forslaget er mulig innenfor rammen av Bologna-avtalen. Men slik denne avtalen praktiseres i dag, er den et hinder for forskerutdanning. Studentene skal ha muligheten til å ta en bachelorgrad (3 år) et sted, en mastergrad (2 år) et annet sted, for å så bli tatt opp til et phd-program (3 år) ved et tredje universitet. Mobilitet og internasjonalisering er viktig, men forskerutdanning kan lide skade av kravet om å ta opp studenter til phd-utdanning når det som man kjenner igjen som utdanning hovedsakelig skjer på masternivå. Departementet bør vurdere et nytt program innenfor Bologna-modellen, der de siste fem åra kan være det som heter forskerutdanning. Dette vil skape det nødvendige rom for å drive med undervisning og utdanning av unge forskere på toppnivå. Men dette må formaliseres.

ET FORMELT KOMBINERT master/phd-program vil løse enda en utfordring, der dagens situasjon gjør det umulig for oss å oppfylle departementets gode ønsker. Forskningsmeldingen oppfordrer til internasjonalisering, blant annet i

Forskerforum
TIDSSKRIFT FOR NORSK FORSKERFORBUNDMeld deg inn før
1.11.05, og delta
i trekningen av
jubileumsstipend!**FORSKER
FORBUNDET**
50ÅR
1955-2005**FORSKER
FORBUNDET**
Forsikringskontoret
Tlf: 21 02 34 30**DnB NOR**
Medlemskap gir
fordeler i DnB NOR**Cresco****Unio**

forskning.no

Norges forskningsråd**PRESEKLIPP**- Studenter bør stemme
på Duckert, Evensen eller
Walløe

Kunnskapsdepartementet?

Teppedanseren

- Forskarforbundet blei
motarbeidd av
Akademikerne
Økende antall
doktorgrader

forskerutdanning, ved å rekruttere fra andre land. Ved CASTL har vi doktorgradsstudenter fra Ungarn, Bulgaria, Kenya, Japan, Russland, Serbia, Tsjekkia, Kina, Polen og Sverige. Men vi har ingen fra Nord-Amerika. Vi har aldri fått en søker fra Nord-Amerika. Dette står i sterk motsetning til situasjonen med postdocs. Med postdocs er nesten 40 prosent av våre søkere fra Nord-Amerika. Hvorfor får vi ikke søkere fra Nord-Amerika til vårt doktorgradsprogram?

Svaret er enkelt: Vi krever en mastergrad for opptak til et phd-program. I USA er det heller vanlig at man er tatt opp med en bachelorgrad og får 4-5 år til å gjennomføre en doktorgrad. De som finner ut underveis at de ikke ønsker å bli forskere, kan hoppe av med en mastergrad. Men det betyr at studenter fra Nord-Amerika som har en mastergrad allerede har bestemt seg for at de ikke ønsker å bli forskere – og da søker de neppe en stipendiatstilling i Norge. Systemet i Nord-Amerika har utviklet seg bl.a. fordi institusjoner ønsker å sette sitt særskilte preg på de forskerne de utdanner. En doktoravhandling i språkvitenskap fra MIT ser annerledes ut enn en doktoravhandling i språkvitenskap fra UCLA. At en doktoravhandling fra NTNU skal se annerledes ut enn en doktoravhandling fra UiTø er ikke et problem – det er bare naturlig. Mangelen på stipendiatsøkere fra Nord-Amerika skyldes også kravet om en prosjektbeskrivelse for å bli tatt opp! Dette fremstår som ubegripelig for dem. Hvordan kan man vite før man starter i et doktorgradsprogram hva man skal forske på? Godt spørsmål!

FORSLAGET OM ET 5-ÅRIG kombinert master/phd-program vil kreve en lengre diskusjon om finansiering der økt forutsigbarhet vil måtte være et sentralt moment. Men noen muligheter er likevel ikke vanskelige å se. Ved UiTø f.eks. får alle stipendiater et fjerde års finansiering. Disse midlene vil være tilstrekkelige til finansiering på studentnivå de første to åra før man begynner med stipendiatlønnen for de siste tre åra.

Noen utlendinger får finansiering til høyere utdanning i Norge via kvoteordningen, og et lite pennestruk fra statsråden vil gjøre det mulig å inkludere disse også i denne nye 5-årige kombinerte graden. Slik det er nå, må mastergradstudenter på kvoteprogrammet vende tilbake til hjemlandet og vente et år før de kan starte på en doktorgrad i Norge. Hva fører dette til? Ikke overraskende søker de beste kvotestudentene seg til doktorgradsprogrammer andre steder i verden istedenfor å vente et år for å kunne komme tilbake til Norge. Og selv om vi er stolte over å ha forsynt noen av verdens ledende phd-programmer med studenter, så hadde vi faktisk likt å beholde noen av de beste også hos oss. Dette kommer ikke til å kunne skje før departementet forandrer på kravet om et hvileår i hjemlandet.

TRE UTFORDRINGER VIL dermed løses med et 5-årig master/phd-program. Vi skaper rom for genuin utdanning, og vi tolker Bologna-avtalen på en måte som passer bedre i en større internasjonal sammenheng enn dagens tolkning. Dessuten kan vi ferdigutdanne studenter fra land dekket av kvoteordningen. Med dette på plass kan Norge ta enda et skritt frem på den internasjonale arenaen. Vi vil kunne tiltrekke oss phd-studenter fra hele verden, også utenfor Bologna-området, og vi vil kunne sende ut i verden nyutdannede forskere som har fått en forskerutdanning i verdensklasse.

Av professor Curt Rice, Ph.D, senterleder, Center for Advanced Study in Theoretical Linguistics (CASTL) [Senter for fremragende forskning i teoretisk lingvistikk], leder, Forskerskole i teoretisk lingvistikk, Universitetet i Tromsø.

Tips en venn

[Skriv ut denne artikkelen](#)

© Forskerforbundet 2005 // Kontakt webmaster